

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrta leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate pri Ogravnisti, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vai dosti se pošiljajo Ugravnisti via Torrente: »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav eno; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Čehi, Madjari in Nemci.

(Konec.)

Ako moremo soditi iz ogerskih časnikov, ne bi bili zdaj Magjari nasprotni, ako bi Čehi dosegli velik del onih tirjatev, katere so stavili pod Hohenwartovim ministerstvom, in res je mogoče, da s časoma Čehi dobé popolno svojo avtonomijo. — Naravno je, da tudi Poljaki ne zaostanejo za Čehi. Ostali bi potem izmed Slovanov le mi Slovenci in Dalmatinci, katere bi hoteli Nemci in Italijani še nadalje zatirati i raznaroditi. Vprašanje bi nastalo: Kaj potem, ko bi Čehi in Poljaki dosegli svojo avtonomijo?

Ako Poljaki in Čehi zadobe svojo popolno avtonomijo in pošiljajo svoje poslance le v delegacije, pa ne tudi v državni zbor, po tem bi Nemci imeli veliko večino v tem zboru, ako bi še obstal in naša narodnost bi bila v največji nevarnosti. Zato pa bi si morali tudi mi južni Slovani zagotoviti svoj narodni obstoj; predno bi mogli dati naši poslanci svoj glas za kako preuredbo ustave, bi Čehi in Poljaki morali pokazati, da ne žrtvujejo svojih bratov v namen, da le dosežejo svoje cilje.

Mi menimo, da Češka in Poljska avtonomija v Hohenwartovem zmislu, bi morala imeti v nastanku, kakor prvi pogoj, vredbo Avstrije po narodnih skupinah.

Nemške dezele bi morale biti zložene v eno tako skupino, slovanske v drugo; v tej zadnji bi bili tudi nekateri Nemci in Italijani, ali narodnostna postava, kakoršna je Hohenwart leta 1871. predlagal, naj bi varovala vsako narodno manjšino pred terorizmom večine. Čehi torej, ako mislijo kaj trajnega doseči, ne smejo egoistično sami za se skrbeti, ampak sodelovati morajo,

dokler Avstrija ne zadobi konečne svoje oblike, kakoršna jej pristaje po naravi.

Federalizem je naravna oblika naše Avstrije in proti temu se pomika vedno bolj in to k ljubi slabej volji njenih državnikov.

Ni torej brez pomena bližanje Čehov k Magjarom; Čehi hočejo Magjarom dokazati, da bode boljše za njihovo državo, ako oni priznavajo Slovanom narodne pravice v Avstriji, in ako se za vedno odrečejo nalogi, da bi velikonemcem pomagali pri krutem ponemčevanju, katerega so sami Magjari skusili, ter z vso silo odbili. Magjari imajo najmanj potrebe, da si nakopljejo maščevalno sovraštvo Slovanov na glavo; od Nemcev pa dobro vedó, kaj imajo pričakovati, in ako tega niso še bili prepričani po skušnjah do leta 1867., prepričati jih je maralo ravnanje z deputacijo magjarskih telovadcev v Draždanah, kder so magjarsko trobojnico na najsurejši način zaničevali. In ko so Nemci iz rajha to delali, ploskali so jim avstrijski Nemci, tisti naši sodržavljeni, katere so Magjari podpirali, da so vrgli Hohenwarta in nemogočo storili spremembo ustave v federalističnem zmislu.

Madjari naj dobro pomislijo, da oni imajo največi interes na obstoju Avstrije; obstoj Avstrije je na srcu tudi avstr. Slovanom; ako pa bodo ti Slovani to postali, kar želé iz njih napraviti Velikonemci, potem bo zastoj se ustavljati pangermanizmu, ki je zdaj bolj nevaren Avstriji, nego pa panslavizem. Najboljša politika za obstoj Madjarskega kraljestva je pač mirna poravnava s Slovani. Čehi utegnejo, kakor smo rekli, z Madjari sklopiti kak kompromis, kateri jim more mnogo pomagati v dosego svojih ciljev.

Mi Slovenci jim tega ne moremo in ne smemo zavidati. Ampak Čehi in Poljaki ne bi smeli pozabiti pri enakih poravnava in političnih kompromisih tudi drugih slovanskih bratov, ker egoistična politika v tem obziru bi se utegnola maščevati tudi nad njimi.

Naši Velikonemci, ki bi radi pustili Poljakom in Dalmatincem prostoto pot, bodo se sicer branili kaj tacega storiti tudi gledé Českega kraljestva, ali na vse zadnje bi vgriznoli tudi v to kisló jabelko, da jim je le zajamčena nadvlada v ostalih deželah. Uprav zato pa je potrebno, da se poprej sploh vse narodne zadeve v Avstriji konečno uredé in da se Velikonemcem nikder ne pušča večega gospodarstva, nego jim pristova po naravnej postavi; — kadar je vse to dognано ter konečno rešeno narodno prašanje, še le potem je mogoče, da nastopi nek harmonični federalizem, ki se pri zadosti močnem središču ozira prvič na zgodovinsko, drugič na narodno pravo.

Ako Čehi se svojo novo politiko to dosežejo, prav bo za vse, posebno pa za skupno državo, Bog pa jih varuj kompromisov, kateri bi bili naperjeni proti drugim Slovanom. To bi Avstriji, največ pa Čehom samim škodovalo.

To nam pa kaže, da rešenje Českega prašanja brez konečne vredbe Avstrije na federalističnej podlagi ni lahko mogoče, in naj se tudi zgodi s pomočjo Madjarov.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš cesar pojde, kakor časnikl poročajo za gotovo, 6. t. m. v Gostinjske to-

plice, da obiše nemškega cesarja, in ostane tam do 7. zvečer, ker nemški cesar letos ne pride v Isl. — Mogoče je, da pri tej priliki pride tudi ruski car v Gostinj ali Reichstadt in da bo zopet letos tricarski shod, in dvomiti nikakor ni, da ruski car še letos obiše našega cesarja na avstrijske zemlji, ker to zahteva uže vljudnost, ker je lansko leto naš cesar obiskal ruskega carja v Skrnjevicah.

Carinskej zvezi z Nemčijo teško odidemo, če tudi ne bode Avstriji koristna, ker Bismark se za to na vso moč prizadeva. Vsekako bi naša obrtnija veliko trpela, ako se taka zveza sklene. Kakor nemški časnikl trde, snide se uže te dni Bismark s Kalnoky-jem, ki se bosta dogovarjala o trgovinsko-političnih razmerah, in Bismark sam je neki rekel, da je sedanje njegovo popotovanje silno važno. Mi se bojimo take zveze, bodi si iz gmotnih, bodi si iz političnih ozirov, ali Bismarkovej železnej volji in prevelicemu vplivu se bo teško ustavljati.

V praškej trgovinskej zbornici so se gledé avstrijsko-ogerske narodne banke podali ti le predlogi: Vlada naj skrbi, da se českim podružnim bankam dá najmanj 50 milijonov gold., da se povzdigne praška podružnica v glavno podružnico, katere vodstvo naj se sestavi iz načelnika in osem na Českem bivajočih udov; načelnik imenuje dva uda dunajske glavne uprave, glede družih šest pa naj pet českih trgovinskih zbornic in deželni kulturni svet predlog na Dunaj pošljejo. V vodstvo dunajske glavne uprave naj generalni svet voli enega uda praške glavne podružnice. Pri vseh českim podružnicah naj se spoštuje jezikovna enakopravnost in se ima vrednost na bankoveh tudi v českem jeziku zaznamovati. Vsi ti predlogi so bill sprejeti z vsemi glasovi, le Nemci so zoper nje glasovali.

Mej Nemci in Italijani na južnem Tirolskem je vstal tudi narodnostni razpor. Nemške plakate na zidovih trgajo in mažejo Italijani, Nemci pa na italijanske plakate prilepljejo nemška zaničevanja.

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kálidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Dalje.)

Urvaši.

Prijateljica. lepši si mi dozdeva danes, nego takrat, ko sem ga prvokrat videla.

Čitralékhá.

Res je to, stopije bliže.

Urvaši.

Ne še; hočem se poprej s zagrinjalom prikrita bližati in poslušati, o čem se z svojim spremljevalcem na samem razgovarja.

Čitralékhá.

Kakor hočeš. (Obe storite, kakor povedano)

Vidušáka.

Izumel sem sredstvo, po katerem se moreš združiti z devo, ki jo ljubiš, in kateri se je teško približati.

Kralj (molči).

Urvaši.

Kdo je ta srečna žena, ki se sme ponášati, da on po njej hrepeni?

Čitralékhá.

Zakaj se tako po človeško obotavljaš?

Zamislil se in skušaj z globokim premišljevanjem to proučiti.

Urvaši.

Bojim se, da ne bi tega vsled svoje moči takoj spoznala.*

Vidušáka.

Poslušaj tedaj, izumel sem sredstvo; da se moreš združiti s predrago.

Kralj.

Govori.

Čitralékhá.

Potem ne morem ugovarjati.

Urvaši.

Pokaži mi tedaj pot, da ne bom imela nepotrebnih zaprek.

Čitralékhá.

Pogum velja. Se ne spominjaš, da je naju svetil učitelj podučil v umetnosti, da se moreve nevidljivi storiti, in se ubraniti sovražnikov, ki jih imajo bogovi?

Urvaši.

Res, spominjam se še.

Čitralékhá.

Došli sve do kraljevega grada, ki je največja krasota mesta Pratištana ob stoku Jamune in svete Ganže, čija voda je tu najsvetjša. Dozdeva se mi, kot da bi kraljev grad odseval iz svetih vodá.

Urvaši (se poželjivo tja ozira).

Po pravici se sme reči, da so se ne besa tja preselila. Oh, kde utegne neki biti pomočnik zapuščenim.

* Bogovi in pobožni puščavniki morejo po globokem premišljevanju vse skrivnosti spoznati.

Čitralékhá.

Gotovo zveze to. stopivši v log, ki je tako krasen, kakor nebeška livada.

(Obe stopate dol).

Čitralékhá (zapazivši kralja vesela).

Prijat ljica, tu le je kralj; enak je mesecu, ki se je prav zdaj prikazal, čakajoč svetlobe.*

Vidušáka.

Idi spat; potem pa lahko sanjariš o združenji; nariši si na tablo podobo Urvašije in ogleduj jo.

Urvaši (radostna).

Obupno srcé, ojači se, ojači.

Kralj.

Nobeno tvojih sredstev ne pomaga; Srcé mi Káma teško ranil je.

Kakó naj si privabim spanec sladki,

Da v sanjan, draga, mi prikaže se?

Če tudi ljubico naslikam krasno:

Solzá ne vsahne mojih nikdar vir!

Čitralékhá.

Slišiš?

Urvaši.

Da, slišim; pa srcé vender ni zadovoljno.

Vidušáka.

Do tega sega moč mojega razuma.

Kralj (vzdihovaje).

Neznane so skeleče srčne rane

Predragej; morda tudi zaničuje

Nesrečnega ljubimca, ker nje um

Prebistri ljubav mojo prav pozna.

* Če mesec vzhaja, bled je še; polagoma se le dobi popolen svet, ker je videti, kot da bi postal, misliti so si Indi, da čaka svoje svetlobe.

In Madana, da škodaželjni bog Povzročil je, da upi moji po Zedinjenju s predrago splavali Po vodi so. Naj se raduje le.

Čitralékhá.

Čuješ-li?

Urvaši.

Oh oh, kako me zaničuje! Ne morem mu z besedami odgovoriti: po svojej nebeškej moči si hočem priskrbeti brezov list; nanj napišem stih in ga vržem mej njiju.

Čitralékhá.

Zlagam se s teboj.

Urvaši (piše in vrže list tja).

Vidušáka (v strahob).

Kaj pa je to? Ali je kačja koža padla na tla?

Kralj (premišljevaje).

Ne, prijatelj moj, to ni kačja koža, nego brezov list; na katerem je nekaj napisanega.

Vidušáka.

Bržkone je nevidljiva Urvaši slišala tvoje jadikovanje in list napisala, da te ona enako gorko ljubi; kakor ti njo.

Kralj.

Moja želja se vender spolnjuje; vzame list in ga čita; vesel ti si prav pogodil.

Vidušáka.

Zdaj pa bodi dobre volje. Slišal bi pa vender tudi rad, kaj je napisano.

Urvaši.

Kako si ti vljuden!

(Dalje prli.)

Vnanje dežele.

Zadnji papežev nagovor obžaluje verske razmere v Italiji ter naglašja prepoved slovesnega spremljanja sv. rešnjega telesa, kakor tudi shod antiklerikalcev. Dalje obžaluje papež težave, ki se delajo na Francoskem in Nemškem cerkvenemu poslovanju, nadeja pa se vendar, da se verski mir v teh deželah povrne, nazadnje pa opominja k siogi, katera je sedaj neizogibljivo potrebna.

Papež je 30. julija izročil novoimenovanim kardinalom kardinalske klobuke ter potrdil več škofov, mej temi dr. Kremenca za vrhovnega škofa v Kolinu.

V Benetkah so 30. julija v pričlo Italijanskega kralja v morje spustili vojno oklopnico »Morosinia«. Da pri tej slovesnosti tudi nekaterih neodrešenih ni manjkalo, tega nam ni treba pristavljati.

Italijanski kralj je 29. julija v pričlo Depretisa in drugih dostojanstvenikov sprejel novo marokansko poslanstvo.

Turčijo evropske vlade uže leta in leta priganjajo, naj prične delati železnice, da se zvežejo z družimi evropskimi železnicami; obečala je sicer vedno, da to stori, a z vednimi pretvezami delo zavlačevala. 27. julija se je vendar delo pri Belovi začelo, a Bog zna, kdaj se konča; v Turka nemamo nobene vere.

Turška vlada je naročila mnogo kanonov pri Krupu, da oboroži morske ožine. Da bo morala kanone platiti, išče na posodo 10 milijonov gold.

V Angleški spodujeji zbornici se je 28. julija razpravljalo vojne mornarice proračun. Vojni minister je uaznanil, da se bodo v prihodnje lile kavone, ki se od zadaj nabijajo. Do meseca marcija 1886 bo 575 ultih, in razen tega še gotovo število mitres. V tem letu si priskrbi 150 torpedov, potem pa si jih pribavi vsako leto 250. Izdelal se je tudi načrt za varstvo angleških trgovinskih luk, v ta namen se napravijo protovojne čete. Letni troški za pomorske mine znašajo četrta milijona lir šterlin. Proračun vsega načrta za brambene naprave znaša 6 in pol milijonov lir šterlin.

Angleški vladi delata Egipt in Sudan veliko preglavico; iz Sudana so bili Angličje uže tako iztirani, v Egiptu pa jim ni mogoče napraviti reda. Vsled tega hoče angleška vlada pridobiti Turčijo, da jej ona iz zadrege pomaga. Prav zato pošlje posebnega poslanca, Wolfa, najprej v Carigrad, da se tam dogovori z sultanom, potem pa v Egipt, da izvrši svoje poslanstvo, ustanovi dobro upravo, utrdi mir in ukrene, kar treba, da se nemiri ne bodo ponavljali. To so lepe želje, pa najberž ostanejo le želje.

»Pall Mall Gazette«, kakor smo uže poročili, odkrivala je zadnje dni veliko spridenost in strašna hudodejstva, ki se gode v Londonu, pa umikajo vsakej kazni. Vsled tega odkrivanja se je sestavila posebna preiskovalna komisija; udje te komisije: vrhovni škof kenterburiški, škof londonski, kardinal Manning, Samuel Morley in svetovalec Reid, izrekli so tako le razsodbo: Po skrbnem pretehtanju izpovedb prič in drugih podatkov, prepričala se je komisija, da bi mogla za vsako posameznost porok biti, da so odkritja »Pall Mall Gazette« v celoti dejansko resnična.

Francoska poslanska zbornica je 30. julija z 291 proti 142 glasov dovolila za Madagaskar kredit, kateri je Brisson priporočeval, razsodbo o kolonijalnem prašanju pa je prepustila prihodnjemu državnemu zboru. Časniki trdijo, da je od dovoljenega kredita sedem milijonov uže porabljenih, in da bo zopet novega kredita treba.

Is Madrida se poroča, da je v mestu Huesca v Aragoniji 29. julija vsled užitninskega zakona vstala krvava rabuka. Proglašen je bil obsedni stan.

Is Bombaja se poroča, da se delajo priprave za to, da se pošlje mnogo angleške vojske v Kandahar in Pendšab; več tovarne živine se ima v ta namen nakupiti. — To se ne ujema z besedami, kakure je Salisbury pri nekem banketu 29. julija govoril, ko je naglašjal, da vlada živo želi miru in se bo prizadevala za pospeševanje prijateljskih razmer mej evropskimi velevlasti, ker to je potrebno za blagostanje narodov. On se nadeja, da

boste v kratkem času Rusija in Anglija, obdani od zaveznikov, stali na njegovej strani, navdani s čutili mejsebojnega spoštovanja.

DOPISI.

IZ BRKINOV materijske županije dne 24. julija. — Ni ostalo brez sadu kar smo po časopisih, posebno nam priljubljenej »Edinosti«, večkrat priporočali, kako koristna naprava bi bila za ves brkinski kraj kmetiško sadjarsko društvo. Opominjali smo rodoljube, naj se tega dela prej ko prej lotijo. Zato nas veseli, da so se rodoljubi tega dela v resnici lotili. — Bog daj, da to prekristno društvo kmali svoje delovanje začne, posebno naš brkinski kraj bi ga imel z veseljem pozdravljati in tudi podpirati. Kmetovalci brkinski, v velikem številu se vpisuje v to društvo, ker je kakor nalašč za Brkine osnovano, ker od njega bomo dobivali veliko koristi in poduka, n. pr. v sadjarstvu, vinarstvu, čelarstvu, živinoreji i sploh v vsem poljedelstvu.

Tako društvo nas bode učilo, kaj je bolj koristno za naše poljedelstvo, pa tudi prizadevalo se, odpraviti take prepovedi, ki niso za naše kraje. — Naj tukaj omenim le to, da je nam zelo škodljiva deželna gojzadnarska postava, katera prepoveduje sploh sedaj v poletnem času sečno gozdnega lesa. Koliko si je naš Brkin prejšnja leta pripravil dobrega gnoja v hitri za sajenje zelja in repa in jesensko setev iz jelševih vej, ko sedaj ne sme ni zelene vejice na svojem borjaču imeti, ker to precej opazijo žendarmi, in potem je joj, kazen in zapor! Ker ima jelša to lastnost, da nje koren nikoli ne vsahne, naj se poseče v soku poleti, ali pozimi, zato bi se moralo vendar dovoliti kmetom, da si iz jelševih vej napravljajo gnoj, ker skušnija učil, kako prav repa, na tak gnoj sejana, lepo obrudi; le za to bi morala vlada se poganjati, da se tu pa tam jelševje po golčavah nasadi, ker mej jelševjem se k malu napravi dosti rodovitne zemlje in potem se lahko vmes zasače češplje, ki naglo rastejo in obilo rodé, pod njimi pa raste tudi dobra trava. — Letos je ob vodi Reki obilo češpelj tako, da se uže zdaj pod obilnostjo veje lomijo. Reka je tukajšnim posesnikom k rodovitnosti polja tako potrebna, da je nikoli i nikdar ne preplavajo Tržučani, ki jo hočejo v Trst speljati.

Nedavno je nek fant v Kozjanah češnje trgal ter je štiri šezne visoko z drevesa padel in se take poškodoval, da je v malo dneh umrl. Te dni se je šel nek pastir pri »Jatežu« v vodo Reko kopat, pa vnjej utonil — Strela letos tako gospodari, da mnogo topolov rasporje; ako bi ona slišala vse one, kateri kolnejo: Strela te udari, imela bi veliko opravila, kajti toliko človeških teles bi razparala! Z Bogom!

IZ Poddrage nad Vipavo, 26. julija. — Kakor bele vrane redka prikazen je dopis iz naše male občine v enem ali drugem časopisu, a vendar se mej nami nahajajo taki g. dopisovalci, da kaj radi o tacin zadevah pišejo, o katerih bi bilo bolje molčati, nego jih po časopisju v javnost spravljati.

Tako piše nekdo iz Poddrage (če ne odkod drugod pod tem imenom) v »Edinosti« od 22. julija t. l. št. 58, kako je bivši g. župan z občinsko blagajnico gospodaril, iz katere je nad 500 gld. za svoje potrebe potratil, in spotika se ob njegove nagumbane »skornej« in bivše njegove denarne zadeve. — G. dopisniku so bržkone tedanje razmere mej občino in bivšim županom malo znane, ali pa je bil o njih slabo poučen, da o pregledovanju občinskih računov in nastalem dolgu županovem tako piše, kakor da bi se vsled tega res občina na robe obrniti imela.

Marsikaterega poštenega občana so razžaljive dopisnikove besede v srce žalile, in obžalovali so abotno obrekovanje, namenjeno njemu, kateri je za občino svoje duševne, kakor tudi materialne moči žrtvoval, in na nje splošno korist neumorno delal vso svojo dobo.

Namenil sem toraj, v nepristranskej presoji zadevo, o kateri prav g. dopisnik piše, nekoliko pojasniti, da č. čitatelji »Edinosti« zvedo, da ni po vsem tako, kakor gosp. dopisnik, v svojem neprijateljskem srdcu, o bivšem g. županu piše.

Kmalo po izvolitvi novega g. župana, oziroma občinskega odbora je bivši župan občinski račun dohodkov in stroškov ter račun dohodkov in stroškov stavbe farovža, sl. občinskemu odboru v pretres in presoji predložil, in ta je tudi račune takoj pregledal. Po pregledu predloženih računov in ostrej presoji sl. obč. odbora, zaradi nekaterih njemu protivnih g. g. odbornikov, bil je res rezultat tak, da je bivši g. župan okoli 500 gld. občini dolžan postal, katerih pa, o čemer je g. dopisnik povedati pozabil, ne dolžuje več v polnem znesku, ker je kmalo po odobrenju računov občinske blagajnice plačal nad 300 gld. in za zaostali dolg je dal dostojno zavarščino; toraj se niti občini, niti g. dopisniku samemu ni treba zgube bati, ker bode i tako

v kratkem ves dolg poravnat. Resultat računov pa bi bil na vsak način drugačen, ako bi nekateri g. odborniki iz osebnega sovraštva do župana računov tako strogo ne presojevali; kajti odbila se mu je na njegovih pristojbinah razne vsebine velika svota, dasi tudi si je o vseh zadevah zelo malo zaračunil in ni mislil nikakor občini škodovati. Ko bi se bil sl. občinski odbor pri presoji občinskih računov le nekoliko v dobo njegovega županstva ozrl, gotovo bi bil drugače sodil. Koliko je on zamudil časa pri zidanju farovža, popravljanju zvonika in pri delu olepšave cerkve, katero delo je skoraj sam s pomočjo tukajšnjega č. g. beneficijata vodil, vredoval obč. tlako in preskrboval stavbeni material in pri tem marsikaj žrtvoval, kar se v nikakovem računu ne nahaja, da bi bil kaj za to odškodovan. Koliko zamotanih občinskih zadev je razmotal in v pravi red spravil, katere sedaj občini vsakoletne lepe dohodke donosajo. Vse trudi, vse prizadetje mu je bilo zastoj, dasiprav so občini takrat rekli, v resnici tacega župana še nismo imeli, da bi mu bilo na um prišlo, zamotano zadevo, katera je občini lepe stotake rešila, razmotati in v pravi tok spraviti. Pela se mu je slava in užival je zaupanje do zadnjega, sedaj pa se ga abotno še celo po časopisju obira v tacin zadevah, s katerimi se mu zaupanje spodkopuje. To je tedaj plačilo za njegov trud in požrtvovalnost!

Kedo bode pri nas v prihodnje župan, če se bodo oni po minolej dobi javno po časopisju obirali? Ničde ne, če mu bode le mogoče, reši se te nevhvaležne, če tudi častne službe. To se je uže pri zadnjem volitvi videlo, da se v to nihče ne sili, ker se je volitev župana trikrat vršila, in še le v tretje izvoljeni g. župan, Ivan Jamšek, je na prigovarjanje več občinskih težavnih posel prevzel, ker prva dva izvoljena je sl. deželni odbor v Ljubljani županske službe na nju prošnji oprostil.

Jasno je toraj, da ni zaradi omenjenega dolga, kateri bode i tako v kratkem poravnat, občina v nevarnosti, in ne bode zaradi tega občincem novih občinskih davkov treba plačevati.

Veliko bi še lahko pisal o tej zadevi, in prav potrebno bi bilo še marsikaj pojasniti, pa za sedaj naj bode dovolj, tem strastnim bedarijam.

Nepristranski občan. *)

Z Goriškega 28. julija. (Iz učiteljskih krogov) Te dni nam je došel v roke devet zvezek »Avstrijske šolske statistike 1882/3«. Glede na razmere goriškega ljud. šolstva koncem leta 1883. smo doznali, da je štele Goriško in Gradišansko prebivalstvo po ljudskeji šteti dne 31. decembra 1880. l. 211.084 ljudi. Splošnih ljudskih šol smo imeli 144, privatnih šol je bilo 10, meščanskih šol na Goriškem ni bilo niti ene. Vkupno število učiteljskega osebja na javnih ljudskih šolah je znašalo 546; učiteljev je bilo 421 in 125 učiteljic. Število za šolo godnih otrok je bilo 33.358 in število učencev na javnih ljudskih šolah je znašalo 24.998. Iz tega je razvidno, da 8.360 za šolo godne in sposobne šolske mladine ni šole obiskovalo in da pride povprek 46 šole obiskajočih otrok na vsako učiteljsko moč.

Navedli smo, da nemamo na Goriškem niti ene meščanske šole, mej tem ko jih ima Trst 4, Istra pa 1. Ako se nekoliko ozremo po kronovinah našega cesarstva doznamo, da ima:

Dolenje Avstrijsko 57, Gorenje Avstrijsko 8, Solnograd 2, Štajerska 4, Koroška 2, Tirolska 2, Kranjska 1, Predaljska 1, Češka 171, Moravska 46, Šlezija 4, Galicija 15, Bukovina 1, Dalmacija 5 meščanskih šol; to je brez Trsta in Istre, 319 meščanskih šol.

§ 5. šolske postave, veljavne za Goriško-Gradišansko z dne 6. maja 1870 pravi: »In jedem Schulbezirke ist wenn anders thunlich, eine Bürgerschule zu errichten, pa vendar se dandanes ko je ta postava uže 15 let v veljavi, nemajo Slovenci in ene meščanske šole. V gradišanskem okraju imajo menda eno ali dve obrtni šoli, mi Slovenci pa še tega nemamo. Čas bi bil, da se tudi pri nas zdramimo ter osnujemo meščanske šole. V Bolcu, Kobaridu, Tolminu, Komnu in Sežani imamo četverorazredne ljud. šole. Tu in tam bi se dala vendar napraviti meščanska ali tako imenovana obrtniška šola.

V ranj. »Glasu« l. 1873. je pisal g. M.—v nekoje članke: »Kje in kako naj bi se osnovale na Goriškem meščanske šole«. Naj mi bode dovoljeno, da iz 17. št. onega lista našim čitateljem navedem to le:

»Na podlagi dva — in trirazrednih ljudskih šol nam je snovati daljne šole, a meščanske tako le: Dodajmo dobre dva — ali trirazredne šole še enega, po okoliščini 2 ali 3 učitelje, kateri bi bolj izurjeno mladino od 11. leta naprej podučevali, posebno v tako imenovanih realnih predmetih t. j. v praktičnem računstvu, mer-

*) To smo sprejeli, da se slišite oba plati zvona, ali čudimo se Vašej pretnji, ko vendar glavni fakt VI sami priznavate. — Nam gre le za pravico, in ne bojimo se nobenih sitnosti, ako jo je treba zagovarjati. Ured.

stvu, risanju, naravoznanstvu itd. In glej, v malej obliki meščanske šole, katera bi malo stala, a gotovo več koristila, osnovali jo na več krajih naše dežele.

Se stroški, ki bi prizadevala ena četverorazredna meščanska šola, napravili bi 2 ali celo 3 male meščanske šole po imenovanem načrtu, sosebno ako bi dotične občine sodelovale.

Postavim, naj bi v Ajdovščini k dvo-razrednej ljudskeji šoli, kakor zgoraj omenjeno, še 2 učitelja za meščanske šole namestili, gotovo bi bil ta kraj bolj oskrben se šolami se samo 4 učitelji nego s četverorazredno ljud. šolo, pa tudi stroški ne bi bili zdato večji. Za Kobarid bi bilo k vedemu še enega podučitelja treba, toraj z 2 podučiteljema in 3 učitelji bi imeli ljud. in meščansko šolo . . . Dežela vzdržuje sedaj — žalbog — premalo obiskovano kmetiško šolo, ki stane na leto nad 10 tisoč. Ta zavod na praktičnej podlagi, preskrben s potrebnim zemljiščem, pod skušenim in praktičnim vodstvom ne bode prizadeval deželi celo nobenih stroškov. Naj bi dežela tistih 10—12 tisoč žrtvovala v podporo 4—6 meščanskih šol, preskrbeli bi celo deželo s prav potrebnimi in koristnimi zavodi, v katerih bi se mladina urila in vodila k boljšeji prihodnosti.

Mej drugim nadalje pravi: »Mej tem ne smemo zabiti popolnoma meščanskih šol; ampak vsestransko nam je premišljevat i vsu sredstva pripravljati, da si jih tudi mi omislimo, da bodo uživali vsaj naši potomci, kar nam ni bilo dano.

Bog ne daj, da bi nam naši potomci oponašali, da nismo za nje skrbeli v veku napredka, kakor skrbe naši sosede za lastno krv! Skrb za šolo je skrb za lastni rod, denarne žrtve za šolo, ako so le v pravem zmyslu porabljene, najkrajnejša so dedščina (dota), katero zapustimo potomcem.

Kdor ljubi svoj rod in narod mu mili, žrtvoval bo gotovo vse svoje sile in imenje zanj, da mu ostane katoliški in naroden; pa da se na tej podlagi omika in zbistri, ter srečnejših časov doživi! In v ta namen delajmo v božjem imenu.

V zadnjem času so jeli po Neniškem in v Avstriji snuti tako imenovane »splošne rokodelske šole« (allgemeine Handwerkschule), kajti tu in tam kažejo se nedostatki v organizaciji naših industrijalnih izobraževalnic in zbog tega se vidi fakično pomanjkanje takih šol, katere bi bile v sredi mej nadaljevalnimi in izobraževalnimi šolami, in katere naj bi posredovale prehod od navadne šolske izobrazbe, katera se dobiva v ljudskih šolah, k specijelnej industrijalnej izobrazbi, šole, katere bi dajale prvi obrtni pouk, in te naj bi se imenovale »splošne rokodelske šole«. V teh šolah naj bi se s teoretičnim poukom in praktičnimi vajami dajal ovi pouk, kateri je potreben, da se učenec privadi obrta, osobito rokodelskega obrta. Naslanjale naj bi se neposredno na ljudske šole, ker se sprejeti morejo uže taki dečki, kateri so dopolnili dvanajsto leto ter dovršili šesto leto v ljudskeji šoli z dobrim uspehom.

Učni načrt za te šole pravi: V prvem letu naj se ponavlja, kar se je učenec do zdaj učil, zraven pa se mu skuša razširiti znanje iz ljud. šol s posebnim ozrom na obrt.

V drugem letu naj se v lahkoumevnem pouku ozira na vse stroke obrta; naj bi se spisavala pisma, sestavljali se za obrtnika potrebni spisi, poučevalo o občevarjanju s pošto, v kolikor zadeva obrtnika, sestavljala pisma, kakoršna potrebuje obrtnik v svojem stanu pri občevarjanju z svetom.

V zemljepisju seznanja naj se učenec z najvažnejšimi obrtnimi kraji, z občili, v fiziki dobi pouk o navadnih strojih in njih uporabi pri obrtih in o elektriciteti; pri računstvu naj se podučuje v štirih glavnih računskih vrstah, rešujejo naj se obrtne naloge, preračunja kupnina raznega blaga na podlagi cenilnikov in faktur, razlagajo naj se dotični trgovinski običaji. Poleg tega naj bi se poučevalo najvažnejše iz tehnične in mehanične tehnologije, iz obrtnega knjigovodstva in risanja.

Razen teoretičnega pouka vršil naj bi se v obeh razredih tudi več ur praktični; učenci naj bi se privajali resnemu in strokovnjaškemu delu, seznanili s začetenimi deli obrta.

S tem bi se v pouku rokodelskih učencev mnogo doseglo in tako vzgojili spretni delavci, katerim bi se uže z početkom vcepili zdravi nazori o poklicu delavskega stanu.

Tako šolo — če uže ne meščansko — kazalo bi ustanoviti v Tolminu, kder imajo uže velikansko šolsko poslopje, katero je baje stalo 24 tisoč forintov. Tolminci so mislili in upali, da dobodo poleg četverorazredne ljud. šole še nižjo gimnazijo, in zidali so iz okraj. šol. zaloga denarjem »šolsko palačo«, katera pa sedaj na pol prazna stoji, ker se navedene namere niso uresničile. Umestno bi bilo tedaj, da bi se ovi prostori porabili za meščansko ali obrtno šolo, ker itak uže več let tamkaj »kapital mrtev leži«.

Ker smo do sedaj govorili o šolstvu, naj nam bode dovoljeno spregovoriti besedo o učiteljstvu in sicer o materialnem stanu učiteljstva na Goriškem.

Po dež. postavi v 4. dan marca 1879. I. deli se učitelstvo vsakega političnega okraja v tri plačilne vrste t. j. I. II. in III. vrste 1/12 učiteljev vsakega okraja pripada I., 3/12 II. in ostalih 8/12 pa III. vrsti. Učiteljsko društvo za Tolminski okraj je vložilo pri dež. zboru prošnjo, naj bi se učitelstvo razdelilo v štiri vrste, in sicer I. (600 fr.), II. (500 fr.), III. (450 fr.) in IV. vrste (400 fr.) Petletnine naj bi se ne računile več, kakor do sedaj, po 10 po sto, ampak naj bi se odmerile za učitelstvo vseh vrst po 60 fr.

S tem bi bilo učitelstvu vsaj kolikor toliko pomagano, da bi moglo nekaj prostjeje dihati, kajti tako, kakor je sedaj, ni mogoče učitelju z družino pošteno izhajati.

§ 55. šoleke postave z dne 14. maja 1869 pravi: »Die Minimalbezüge, unter welche keine Schulgemeinde herabgehen darf, sollen so bemessen sein, dass Lehrer frei von hemmenden Nebengeschäften ihre ganze Kraft dem Berufe widmen, und auch eine Familie den örtlichen Verhältnissen gemäss erhalten können.«

Poleg tega je to učit. društvo zaprosilo, naj bi se kategorija podučiteljev, kakor na Kranjskem, odpravila in uvrstila v one štiri plačilne vrste 1/10 učiteljev vsakega okraja v I, 3/10 v II, 3/10 v III, in 3/10 v IV. vrsto.

Kakor slišimo poprašal je deželni odbor v tej zadevi c. k. dež. šols. svet, a ta bode baje prašal za mnenje vseh c. kr. okraj. šols. svetov, in ako bodo poročila ugodna, upamo, da učitelstvo doseže, kar želi in česar bi mu po pravici pristojalo.

Nashe gg. dež. poslance pa prosimo, naj bi učitelstvo v tej zadevi krepko podpirali, da dosežejo to malo, kar žele. Naj pomislijo, da najnižji uradnik XI. reda je bolj plačan, nego pri nas učitelj I. vrste, da si mu ni treba delati tako strogih skušenj, kakor učitelstvu.

Bolhobér.

Iz Štanjela 27. julija. Občni zbor vinarskega društva bode v Tomaju dne 16. avg. popoldne ob 4. uri.

Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Natančneje določilo o izglednih vinogradih in o skupnih kletih. 4. Kako orodje in priprave se imajo letošnje leto nakupiti. 5. Koliko se bode društvo letošnje leto pečalo s prirejanjem vina. 6. Volitev 3 mož za nadzornike in njih namestnike, da pregledajo račune (v smislu pravil § 36, 4. b.). 7. Volitev 3 mož, da določijo ceno grožzju (v smislu pravil § 36, 4 c.). 8. Nasveti posameznih udov.

Odbor želi, naj se vsi redni udje udeležijo občnega zbora. Kedor želi društvu pristopiti, naj blagovoll pismeno naznaniti odboru, ali pa naj pride imenovani dan k zboru, kder podpisje pravila. Prosimo pa posebno župane in druge občinske može, naj pristopijo še to leto k društvu, da se bode vzajemno postopalo o času trgatve. Ker je društva namen ob. a korist in prvo načelo društva prirejanje le naravno vino, vabimo k pristopitvi ž. g. duhovne in druge, katerim je ležeče na tem, da domačega pridelka korist in dobiček uživajo domačini. Komu so se pa pravila odposlala in ne misli pristopiti, naj je blagovoll odposlati odboru.

Odbor vinarskega društva.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Za načelnika isterskega deželnega kulturnega sveta je bil imenovan deželni poslanec Canciani.

Policijska je zasegla zadnjo številko lista »Naša Sluga«, v kateri je ta izvršen hrvatski list grajal nekatere zadeve glede zastopstva bužetske občine. Zarad tega je uredništvo imenovanega lista včeraj napravilo drugo izdajo »Naše Sluge«.

Iredentarsko. Te dni so poslali Tržaški »bubci«, ki se zovejo udje nekega »Circolo Garibaldi in pro dell Italia Iredenta« tudi nam neko proklamacijo, pod katero je podpisana neka tajna tiskarna omenjenega »Circolo« v Trstu, in v kateri posebno zabavljajo zoper Slovane, češ, da jih bode treba zapoditi na hribe, od koder so prišli, če tudi jih branijo avstrijska bouala in še mnogo hujšega, kar se ne sme posneti. Poleg proklamacije so nam poslali tudi njihov tajni organ: »L'Esco dell'Alpe Giulia, št. 2 od 1. 1885. V tej števi se čita marsikaj izdajalskega, ali posebno hud je napad na okoličane, katerim pravijo, da so le zapeljana para itd. Laž je, da sta proklamacija in list tiskana v Trstu, dobro je znano, da naši Iredentarij v Vidmu ležajo svoja jajca, potem pa jih kontrabandirajo v Trst po kopnem in mokrem; neumna je trditve, da so okoličani le zapeljana para; oni so srčno udani Bogu in svojemu cesarju, to so pokazali še le pred 7 tedni, ko so Cikorijo potepali. Tudi ni treba bajonetov, da cesarju

zveste Slovane varujejo. Denes sme zarad Labonske sile in korajže v Trstu iti na odpust vsa policija in na manevre vse vojaštvo. Da sami Slovenci stražijo Trst, Iredentariji bi se niti ganoti ne upali; naj »bubci« Boga zahvalijo, da so tukaj tudi »bajonetni«, ker drugače bi jim šlo gotovo slabše, nego jim gre. Da je naša vlada jako potprežljiva z njimi, to je gotovo. Mi bi radi videli, kaj bi delala Italija, ko bi se mej beneškimi Slovenci pojavila kaka slovensko-avstrijska Iredenta. Torej le jezik za zobmi, zahvalite Boga, »bubci«, da uživata toliko varnost v senci avstrijske oborožene moči!

V Benetkah so 30. julija v morje spustili oklopnico »Morosini«. Naši Iredentariji so si zarad tega več glave lomili, nego italijanski ministri. Prepovedan je bil izlet, ali pri vsem tem je šlo par sto tržaških »bubcev«, mej njimi dolgonogi dr. Angeli v Benetke; »Alabarda« in »Indipendente« sta tudi poslala svoje zastopnike, kateri so poslali iz Benetk v omenjene liste dolge telegrame, v katerih se posebno hvalijo, kako sijajno so bili tam sprejeti. Kadar bodo pa v Pulji morda še lepšo in večjo ladijo spustili, ne pošljeta ta lista tija nobenega zastopnika, to je gotovo, ker tega nista storila pri mnogih enakih prilikah doma v Avstriji. Potem pa še tožijo na barbarično vlado in Bog si vedi kaj še vse! Ali glavlar vitez Bosizio v Kopru je vendar na svojem mestu. Znani pevci Sinicovi, ki se uče v neke mestneje šoli, hoteli so napraviti izlet v Izolo; ali Bosizio je prepovedal ta izlet in ob enem naznanil, da Lahonom ne pustijo nikdar več, da bi po koperskem okraju delali svoje demonstracije. Tako je prav; Izolani ne potrebujejo prijateljstva Tržaških »bubcev«, ki sami ne vedo, kaj delajo; in kateri so dobri le za Cikorijo.

Dvojna mera. Mestno starešinstvo je prosilo namestništvo, da ne bi več dovoljevalo takozvanih »šager« v okolici, ob istem času pa je Ivanu Križmančiču dovolilo prostor nad sv. Alojzijem, na katerem sme obdržavati šager. »Cittadino« se temu strašno čudi; mi pa se čudimo »Cittadinu«, ki je bil organ Cikorije, pa ne zna, da Križmančič je bil odbornik Cikorije. In da kot tak ima privilegije v mestneje hiši, katere je preisednik Cikorije potrdil svojim vernim. Cittadino in doslednost — kako daleč je to narazen.

Lahonskim listom je pač dosti dovoljeno. »L'Indipendente« je zarad splavljenja oklopnice »Marosini« v Benetkah napravil v četrtek posebno, drugo izdajo lista, v kateri navdušeno popisuje slavnost v Benetkah. V čerajneje številki pa je priobčil zahvalo Carduccija za poslano mu čestitko o petdesetletnici; v tem odgovoru Carducci tudi omenja, da upa, da bo živel še 16 let in da v tem času kaj posebnega dočaka. Kedo ne umeje tega? V Benetkah so se Tržaški Iredentariji močno naprej rili; Lloydov parnik pa, ki se je imel vrniti v Trst uže v terek ob 11. uri zvečer, čakal je zarad Iredentarijev do drugega jutra skoro do 6. ure. Iredentariji so bili gospodarji na parniku, drugi gostje, posebno nemško govoreči, pa grdo gledani. Tako vsaj nam je tožil odličen popotnik, ki je včeraj prišel iz Benetk.

Zanimiva novost sliši se, da se na Dunaju jako resno posvetujejo, kako bi se Tržaške zadeve kaj boljše uredile. Pravijo, da se celo misli na osnovo posebnega glavlarstva za Trst in okolico. K temu so nekda dal povod zadnji dogodki v okolici in mnoge pritožbe okoličanov in Tržaških patrijotov. Čas bi bil res, da neha, vsegamogočnost magistratova. Ali o tem bočemo v prih. števi kaj več govoriti.

Dijaška veselica. Z veseljem naznanjamo vsem pravim rodoljubom, kateri se zanimajo za naše narodne dijake, da napravijo letos dijaki srednjih šol dijaško veselico v Vipavi dne 23. avg. 1885 ob 7. uri zvečer, v slavljenje petdesetletnice S. Jenka. Spored: 1. Cesarska Naprej. Svira orkester. 2. Pozdrav gostov. 3. A. Förster: Pobratimlja. Zbor. 4. Slavnostni govor. 5. Polpouri sloven. pesni. Svira orkester. 6. Deklamacija. 7. A. B. Tovačovsky: Sporočilo. Zbor. F. S. Vilhar: Mornar. Bariton solo se spremljevanjem na klaviru. 9. Artot: Souvenir de Bellini. Fantasie brillante. Gosli se spremljevanjem na klaviru. 10. J. Kocijančič: Njega ni. Zbor. Ples. Vstopnica k veselici 50 kr. Vstopnica k plesu 60 kr. Čisti dohodek je namenjen otročjemu vrtu v Gorici.

Dobra misel je bila uže ta, da so se dijaki odločili za prijazno Vipavo, in nadejamo se, da vrli Vipavski rodoljubi našo mladino, up naše prihodnosti prav dobro sprejmo, kakor je bila ista mladina lanske leto sprejeta v Sevnici, nadejamo se tudi, da bode mladina iz vseh sloven. pokrajin, kakor tudi druga rodoljubna slov. gospoda 23. avgusta kar vrela v krasno Vipavo. Pohvaliti moramo mladino tudi zarad krasnega namena veselice. Bog daj srečo in veliko veselja!

Novo parobrodarsko društvo vozi vsaki terek, četrtek in soboto v Polo v I. razredu za 30, v II. razredu za 15 soldov. To je vendar jako po cen,

ako se pomisli, da je od tukaj v Polo z parobrodom dobrih 6 ur.

Tržaške novosti:

Magistrat bode izdal poduk, kako se je zadržati, da se ne bode tako močno širila strašna davica (difteritis), ki v Trstu uže več let neusmiljeno davi otroke. Vendar enkrat tudi kaj pametnega.

Iz nevožljivosti je mešetar, 57 letni Jakob Majcen, Ljubljanečan, svojega kolego, 72 letnega Miho Slugo se željezno stango tako po glavi česnil, da ga je skoro ubil. Slugo so odnesli precej v bolnico, Majcena pa peljali v zapor.

Ponarejeni denar. Včeraj je policija zaplenila pri neke prodajalki sadja dva ponarejena goldinarja, ki sta izgledala, kakor bi bila iz srebra. Enakih ponarejenih goldinarjev in dvajsetic uže preveč kroži po Trstu.

Uže gnjilo truplo novorojenega deteta je našla te dni perica Marija Filipčič v neke grapi pri sv. M. Magdaleni spodnje. Umorjeno dete je morala kaka brezsrčna mati uže pred 2 meseca skriti v ono grapo.

Policijsko. 34-letno Marijo S. iz Sežane so zaprli včeraj zvečer, ker je prodajalkam sadja in sočivja uže več časa kradla in so jo včeraj zasačili na tatvini. — Nekega dalmatinskega natakara je zaprla policija zarad tatvine. — V neko prodajalnico v sv. M. Magdaleni zgornje so hoteli trije tatovi prodreti skozi streho. Gospodar jih je zazpal, vzel puško iz klina in vstrelil; tatovi so zbežali, ali ubogi gospodar je skoro zgubil desno roko, ker puška se je razletela in mu odrgala 3 prste. — Nekeje gospej so neznanj tatovi ukradli iz stanovanja par uhanov iz brilantov, vrednih nad 100 gid. — Zaprli so neko dekle, ker je svojej gospi ukradla 100 gid. — prav tako nekega fakina, ker je svojemu gospodarju ukradel dve telečji koži. — Zaprli so zapet več žensk in moških zarad grdega zadržanja na ulici.

Goriške novosti. Goriški odvetnik P. pl. Bizzarro, pravi enciklopedist in starinoslovec, ki je tudi konservator starin za Primorsko ter je mnogo za ustanovo starinskega muzeja v Ogleju, še več pa za ustanovo kopejli za ubožne škrofulozne otroke v Gradu storil, je bil v pret. nedeljo v Gradu posebno odlikovan. V soboto zvečer so mu napravili mestjani serenado, drugi dan pa mu je mestni zastop in corpore prinesel krasno izdelano diplomu častnega mestjanstva. Čestitamo iz srca, ker mož je zaslužil toliko odlikovanje. — Goriško podporno društvo (Societa di mutuo soccorso) je dobilo dovoljenje, da sme blagosloviti še v tem mesecu svojo novo zastavo in povabiti k slavnosti vsa podporna društva na Primorskem. Italijanskemu društvu se je torej dovolilo to, kar se je slovenskemu bralnemu in podpornemu društvu v Gorici uže dvakrat zabranilo. To je vendar nekam čudno. — V četrtek se je vršila konecletna skušnja v slovenskem otročjem vrtu v Gorici. Otroci so izvrstno odgovarjali in nazoča gospoda je bila sploh jako zadovoljna z uspehom prvega otroškega vrta, katerega so osnovali Slovenci na Primorskem. — S 1. okt. se odpre v Gorici tuji slovenska privatna dekliška šola. To je prav lepo in kaže, da se naša reč tudi v Gorici le dobro razvija. — Goriška velika realka bode 21. t. m. praznovala svojo 25letnico.

Iz Boh. Bistrice nam pišejo 28. t. m.: Povodom posvečevanja nove farne cerkve je obč. odbor enoglasno župnika g. Janeza Mesar-ja in dež. predsednika gosp. barona Winkler-ja častnim občanom izvolil. Diplom se jima ob svojem času častno izročite.

Iz Svetega se nam piše: *Varujte se gada!* 27. t. m. zjutraj je šla osemnajst letna Katarina Jazbec iz Svetega pri Komnu v družbi sedmih drugih tovaršic in dveh moških, v Gabrovico pri Proseku, travo pobirat. Mej potoma so počivali na vrhu Gorjanskega, na travi. Ko je deklica počivala, zaboli jo v levej roki predpalcem, pičil jo je gad; ona si zaveže rano ter gre proti vasi Gabrovici; ali ko je travo pobirala, zatekla, jej je roka tako, da ni mogla več delati. Zato odide v ondotno vas Šempolaj, ter prosí g. duhovnika da bi jo ozdravil; gospod duhovnik je storil, kar mu je bilo mogoče. Roka gre na bolje, ter je upati da kmalu ozdravi.

Izredna riba. Minolo ponedeljek ujeli so ribiči v Savi pri Tomačevem bé lugo (Accipensar huso), katera se sicer ne nahaja v sladkih vodah. Riba, katero so ujeli živo, je 1 meter in 45 centimetrov dolga. Kakor rečeno, se ta riba ne nahaja v sladkih vodah, živi pa v Črnem morju. Nje meso je zelo ukusno ter se prodaje sveže, nasoljeno ali okajeno. Bé lugo so uže od nekega zeló čislali, in v Angleški in Franciji pridržali so jo vladarji le za se. To v Savi ujeto bé lugo kupil je gostilničar g. Ferline in jutri pripelje se v Ljubljano, kjer si jo lahko vsakdo ogleda dopolu dne v gostilnici »pri zvezdi«.

Nekaterim dolžnikom smo tudi denes poslali zelene listke, kateri izražajo upanje, da dotični gospodje pošljejo denar prej ko prej.

Kolera se na Španjskem še širi. Ako je verovati Agence Havas, zbolil na dan 4000 in umre 2000 osov; po drugih poročilih je število zbolelih in umrlih manjše. Španjskih mej pa kolera doslej ni prestopila i ni resnica, da je kolera vstala v Marzilji.

Vremensko proročanje. Mathieu de la Drome proročuje za mesec avgust tako le vreme: Od 1. do 3. hudi viharji ob jadranskem morju, toča v Švici, na Nemškem in v Franciji. Strašna neznosljiva vročina, nezdrava temperatura od 3. do 10. t. m.; od 5. do 7. so pet viharji na Italijanskem in o bregovih jadranskega morja. Nevihte skoro po vsej srednji in južnej Europi od 10. do 17. t. m. Huda neznosljiva vročina od 17. do 25. t. m., tudi mnoge nevihte, viharji, plobe itd. Deževje, plobe, povodnji od 25. t. m. do 2. septembra. Na morju strašne nevihte in nesreče. Temperatura se bode znižala. S kratka: viharno skoro ves mesec, nesreče na morju, huda vročina posebno prvo tretjino mesca. Bati se je bolezní, zato je treba jako zmerno in previdno živeti.

Papež Leon XIII. bo v letu 1866 obhajal petdesetletnico mašnikovega posvečenja. Vsled tega se je ustanovil poseben odbor, ki ima glavni sedež v Bolonji, da se ta dogodek slovesno praznuje. Mej drugim se je skienolo, da se sv. Očetu podari altar v skladu 14. stoletja. Za stavbene načrte se je razpisalo 3500 frankov.

Rajniki Mahdi. Ni več dvomiti, da je Mahdi 29. junja v omdurmanskem taboru pri Kartumu za kozami umrl. Nič mu tedaj ni pomogel proroški dar, in velik prorok ni mogel biti, da je tako malo izvršil tega, kar je prorokoval. Vsepeh mu sicer ni manjkalo ni postal vsekako zgodovinska osoba. Rojen je bil v Dongoli, njegov oče je bil tesar, v nekej vasi na belem Nilu se je kakor drviš v samoti pripravljval za svoje poslanstvo. Poleti leta 1881. se je nanaglooma prikazal iz svoje samote, zbral krog sebe nekoliko vojakov iz rodu Bakara (kravjih pastirjev), in na čelu teh bojevitih puščavnikov je večkrat potolkel zamorsko vojsko, katerej so bili poveljniki egiptovski častniki. Potem si je podvrget kordofansko vago z glavnim mestom Obeidi, ki je bil odslej njegov sedež. Tudi angleški generali v vojni z njim niso bili srečniši od egiptovskih poveljnikov; zgodovinsko imeniten je strahovit boj, v katerem je bil Hicks paša po štirnemnem klanji z 10.000 možmi popolnoma uničen, mej tem ko je Osman Digma, Mahdijev namestnik, v vshodnjem Sudanu vojsko Baker paše pri Tokarju in Sinkatu uničil. Zdaj so se začeli prizadevati Angleži, da se maščujejo nad Mahdijem in opero sramoto vojnih svojih praporov, a vse žrtve so bile zabadava; zmagov v okolici Suakima niso jim nič koristile. Zdaj je šel v Kartum Gordon, da bi Mahdija ukrotil. Imenoval ga je za kordofanskega emirja, a Mahdi se za to še menil ni, ker to, kar mu je Gordon dal, imel je uže poprej sam v rokah. Ker Gordon ni opravil nič, poslala je angleška vlada vojsko proti njemu pod generalom Volseley-em, a počasi je prodirala proti Kartumu, ki je mej tem padel in Gordon življenje zgubil. Vsled tega se je angleška vojska umaknola in Mahdijeva zvezda je najsvetleje sijala. A ne dolgo, muhamedanski prorok, ki si je hotel Egipt in Carjgrad podvržeti, turškega sultana pahnoti s prestola i sam nanj sestli, vzdahnil je svojo dušo in konec je njegove države.

Mahdijev nastopnik je njegov nečak Abdullah, ki si je pridela priimek kalif, ali on ne bo mogel vzbujati mej svojimi rojaki vserega fanatizma, ker je blišč njegovega prednika otemnel; vojnih navalov se tedaj iz Sudana ni več bati; vez, ki je posamezne rodove skupaj držala, pretrgala se je in zato se rodovi zopet ločijo.

Tržno poročilo.

Kava — malo obr. jtana, kupčija mlahova, k ljubju poročilam iz Brazilje, vsled katerih so tam cene zlatno poškočile. — Prodalo se je 1200 vreč Rio po f. 43 do 57, 500 Santos f. 48 do 55, Java stane f. 58 do 61, Ceylon plant: f. 86 do 121.

Sladkor — kupčija je postala so pet živahnješa in so se začele cene so pet vzdigovati; morda bi bil zdaj ugodni čas za spekulacijo. Prodalo se je te dni 6000 vreč sladkorja od f. 23.50 do 26.75.

Olje — malo kupčije, cene nespremenjene; namizno stane f. 68 do 88, jedilno f. 39 do 44.

Petrolje — je za 2 po sto draže postalo in stane denes f. 9.50.

Domači pridelki. — Maslo slabo plačujejo; prodajalo se je te dni fino, štirsko biago po f. 88 do 90.

Špeh in mast. — Domači špeh se tukaj prodá po f. 48 do 50, mast angleška po f. 47, ogerska z certifikatom po f. 53.

Žito. — Kupci se drže jako rezervirano, cene so obtičale, ker dohajajo poročila o dobri letini, posebno v nekaterih delih Ogorske.

Les — še vedno iskan in so cene jako trdne.

Seno — dobro novo f. 1.10 do 1.30, staro f. 1.00.

*) I. 600 fr., II. 500 in III. vrste 400 fr. in petletnine po 10 od sto. Pis.

